

mijlocul seculului alu unspredecelea si dice: dupa mörtea papei Pavelu I, care a capetatatu dignitatea de papa la anulu 756 silu ducele de Ressi mai multi episcopi, a sfintit de papa pre unulu din fratii sei cu numele Constantinu, dupa ce alegatorii mai multu indreptatiti alesera la anulu 765 pre Stefanu IV fu usurpatorele cu toti partisani sei pedepsitu corporalmente. Lui Constantinu i s'au scosu ochii, episcopului Teodoru i s'a taiatu limb'a, si dupa aceea incärceratu spre a peri de sete.

Nepotii papei Hadrianu strimtorira in anulu 795 pre urmatoriu lui, Leo III, de pre strada intr'o bisericä si-i taiara limb'a. Stefanu V. urmatoriu celuia-laltu fu la anulu 816 cu mare rusine alun-gatu din Rom'a, urmatoriu lui, Paschalis I. fu trasu in cercetare criminala prin comisari imperatesci, cäci era acusat a fi orbitu si ucisu doi preoti in Lateranu. Ioane VIII. a fostu mohamedaniloru 872 tributariu. Lui a urmatu Formosus la 891, care cá conjuratoru pentru uciderea antecesurului seu s'a esilatu.

Urmäza Bonifaciu VI. care pentru purtarea sea cea imorale si desfrenata odata din diaconatu de alta data si din preotia s'a depusu. Succesorele lui, Stefanu VII. a eshumatu cadavrulu lui Formosus si taiandu-i capulu si trei degete l'a aruncatu in Tibru. Stefanu insu-si fu incarceratu si sugrumatu.

Dela anulu 896—900 dupa chr. s'au alesu 5 papi. Leo V. (904) s'a incarceratu, 2 luni de dile dupa alegerea sea, prin capelanulu seu Christoforus, cestu din urma fu prin Sergius III. slongatu din Rom'a. Acés'a a traitu o viatia condemnäverä cu faimós'a T e o d o r ' a , care, avendu de amoresu totu deodata si pre Ioane X, a esoperatu alegerea cestui din urma de papa. Fiic'a Teodorei, Marozii'a, a inchisu si ucisu in carceru pre Ioane X si a facutu papa pre fiulu ei Ioane XI. Nepotulu lui l'a aruncatu in carceru si mijloci la anulu 956, numai 19 ani batreno, alegerea sea de papa cá Ioane XII.

Imoralitatea lui notorica a causatu conchiamärea unui sinodu, la care s'a aretatu, ca a säntitu de episcopu pentru bani pre unulu, carele nu era mai betränu de 10 ani, si a severitu ordinatiunea unui altui'a intr'unu grajdu; lui i se imputa ca a avutu relatiuni rusinate cu metres'a tataneseu si ca a stricatu casatori'a multor'a, pre unu preotu la orbitu, pre altulu la castratu. Sänge si crime ne aräta drumulu, pre care a mersu papii secolu intregi, servilismu spiritualu ne desémna scar'a despre care ei dicu, ca duce in imperati'a ceriului.

Si cu atari precedintie se cutedia ei a cugetä la proclamarea infalibilitätiei?

A trecutu tempulu, unde unu barbatu öre carele potea demandä sörelui, sa stea in locu si ce e mai multu: astadi nici unu omu cu minte numai crede, ca acés'a candu va s'aru fi intemplantu.

O ARUNCATURA DE OCHIU

ASUPR'A

STAREI ACTUALE

ROMANIEL.

(Continuare.)

Reulu celu mare, isvorulu tuturor releloru, ce ne apesa astadi, toti lu afla in nesinceritatea ömeniloru ce au fostu chiamati sa guverneze tier'a dela 1859 incöce, sub imperiulu mai antäiu alu unei constitutiuni restrinse, dupa desfiintierea regulamentulu organicu, iera mai apoi largita pãna la cea mai departata extremitate. Eramu sub o sistema invechita, arbitrarä, nedrepta, sub privilegiulu unei clase, devenita asupritöre, in sistem'a aceea disa regulamentarä. Coruptiunea era intr'adeveru incubata, iradacinata; favorurile si asuprirea asupr'a poporului erau efecte naturali ale privilegiulu; comerciulu si industri'a erau inapoiate; totu in statu se vedea in decadentia.

Toti recunoscäan acés'a stare de lucruri si prevedinti'a ne ajutä cá sa scapãmu de sub acelu regimu.

Acum ilusiunile erau mari, cu cãtu aspiratiunile poporului la progresu si civilizare se vedea sustienute si impartasite de toti acei'a ce se aflau in capulu poporului.

— Sa cadia privilegiulu care ne tiene in locu! sa se dea aventu inteligentiei, sa se dea aventu comerciulu, industriei, sciintiei, artetoru etc. etc. Pentru ce numai cãte-va sute de ömeni se-si impartä puterea in statulu romãnu si mato'a cea mare sa

sufere numai impilarea acelor'a? Pentru ce numai o sãma de ömeni sa aiba dreptu a luä parte la afacerile statului, sa aiba dreptu la functiunile statului, iera cei-lalti nu? si diceau in töte pärtile cu mare dreptate.

Cuvinte de libertate, de egalitate, de moralitate, se audiäu in gurele totor'a, pentru ca prin opunerea loru sa condamne pentru eternitate acelu regimu despoticu, ce cadiuse, desfiintiatu din legile nöstre.

— Voimu indreptare strigau toti din asiä disa clasa inteligenta, care se compunea din totu ceea ce fusese slujbasiu alu statului si din töta junimea esita din scöle in societate.

Dara töta indreptarea, ce voira a face ömenii cei noi, cari erau cei mai multi dintre cei vechi, a fostu numai un'a singura precum o numiau dumnealoru: chiamarea la posturile statului a totor'a, fara exceptiune, cari nu putusera sa obtiena functiuni inalte pãna aci.

De aci nascura luptele.

Asiä disa clasa inteligenta, in locu sa se formeze in partite cu principie stabili, cu convictiuni neclintite, se fractionä din contra sub diferite denumiri, cum de exemplu drapelulu liberalu, progressistu, nationale etc., drapelulu gressistu moderatu, conservatoriu, etc cu unu singuru scopu inse toti: exploatarea tieriei in favorulu loru; si ajunsera a se grupä, preste pucinu timpu, in cete de partisani ai cutärei persöne, carele promitea posturi candu va ajunge la putere; si, prin lopte intre o partita cu alt'a pre putere, se prefirara la ministeriu sute de persöne, siliti sa patroneze diecimi de mii de aspiranti la functiuni. Cãndu döue — trei mii dintr'ensi multiamiti, alte diecimi de mii nemultiamiti batu podurile, strigãndu contr'a guvernulu pentru patronulu loru, pãna sa ajunga a-lu radicä la putere spre a le veni si loru rendulu la bugetu.

Nime nu se gandä la vre-o alta indreptare, de cãtu la intrarea sea in pãne. Totu ce fü de atunci guvernulu nu putü gasi atãtea cuvinte cá sa descrie fericirea, in care se afla tier'a, si totu ce nu putü si nu pöte fi guvernulu fü si este opositiune, care se sfäsie in lamentãri, ca patri'a pieru, ca guvernulu e tradatoriu!

De inflorirea comerciulu, de prosperarea industriiloru, de renascerea beleloru arte in tierä la noi, de imbunatatirea macaru a agriculturii, singur'a resursa a statului, nime n'a avutu habaru. Deprinsa sub doctrin'a regimulu domniloru fanarioti, de a trai din spinarea altui'a, asiä disa clasa inteligenta n'a voitu nici odata sa traiésca decãtu din sudörea muncitorulu de pamentu si muncitorulu meseriasiu, fara cá sa se aplice ea la munca; si cu atãtu mai cu sãma acum, candu, din restrinsa ce era sub regimulu privilegiulu, se latise de odata, alimentata de töta tinereia inteligenta care venea sa conspire, in complicitate cu dens'a, contr'a bugetulu statului, nesocotindu comerciulu, nesocotindu industria, nesocotindu chiaru demnitätea loru individuale, pentru ca se vedura nevoiti sa alerge pãna la degradare, pãna la tradare chiaru a intereseloru statului, pentru cá sa-si pöta dobandi acea positiune miserabile ce o gonea.

Mai nainte, pre cãndu biurocrati'a era restrinsa si concentrata in pucine familie, nu se vedea acés'a nepasare, cu care se prapadesce astadi totu; si, de si ajunsi in slabiciune, statulu era amenintiatu necontentitu de cupiditatea veciniloru nostri, pentru cá sa se scape din asemenea situatiune, acei ce cãrmuiau s'au vediatu alergãndu candu la unu strainu contr'a celui-laltu, candu la altulu contr'a acestui'a; averea statului se pasträ cu religiositate si nici o datoriu nu apesä asupr'a vistieriei, cu töte greutätile ce erau cu ocupatiunile de ostiri streine.

Astadi inse candu posturile s'au democratizatu, cu töta inmultirea loru nu potu ajunge pentru töta lumea; si pentru cá sa pöta unii inaintä, altii a si face stãri in scurtu timpu, intr'unu anu seu doi celu multu, cäci nici aci nu se mai vede rabdarea celoru de mai inainte, cari de si prin abusuri ajungeau se-si facea stãri, acele stãri inse abiä le adunau cu liritä; pentru cá se-si facea, dicu, unii stãri astadi, iera altii sa inainteze, nu dau inapoi la nici unu felu de marsiavia si de tradare, nu se mai gãndescu la viitorulu tieriei loru seu copiiloru loru, alergãndu candu la streinii influenti in tierä, candu la cei influenti in streinetate. S'au vediatu ömeni, fara rusine, si fara durere de patri'a loru, mergendu in strainetate cá sa pöta dobandi ministere, mer-

gendu inca pãna la aliantia israelita din Parisu cá sa-i cãra protectiunea pentru a dobandi ministere?

Dëca n'aru fi fostu tradatori, aru fi pututu vre-odata face acés'a? Aru fi pututu vre-odata sa dea concessiunea drumulu de feru cu asfeliu de conditioni oneröse in cãtu consecutiunile ei suntu incalculabili? séu dëca potu fi calculabili suntu numai in aceea ca elasticitatea conditioniloru din aceste concessiuni procura si viitoriloru ministri ocaziunea d'a se folosi dintr'ens'a, totu pre spinarea poporului! Dumnedieu seie dëca va mai remäné tier'a romãniloru si nu a nemtiloru si a jidoviloru!

Mai inainte töta inteligenti'a tieriei, märginita numai intr'unu numeru restrinsu de functionari, de si i-si batea jocu de restulu natiunei, pre care-lu chiamä atunci norodu, si din spinarea cãrni'a traiau, aceea bataia de jocu n'avea pre cine sa revolte séu se umilésca, pentru ca nime din cei ce nu erau privilegiati, nu sciä macaru sa scrie; astadi inse indignarea este intr'adeveru mare, umilinti'a este nesuferita, pentru ca batjocur'a sfruntatiloru ce specula natiunea lingusind'o, se arunca asupr'a unei förte mari pärti dintre romãni, cari sciü si carte si au invetiätu si sa simtia candu suntu luati in risu.

Guvernele töte pare ca n'au fostu preocupate de nici o idea alt'a de cãtu de a stricä moralulu poporului, de a corumpe prin midloculu functiuniloru in locu se moralisäze o clasa importante in societatea romãna, clas'a disa inteligentiä.

Ne mai urmarindu, de cãtu numai nisce interese meschine ale loru proprie, interesele statului s'au nesocotitu; si guvernulu la noi nu se pöte comparä astadi mai bine de cãtu cu unu perinte vitregu (guvernulu) administrãndu o avere insemnata ce nu a fostu a lui, dara care a fostu incredintiata administrãrei séle pentru asigurarea viitorulu unor copii orfani, dintr'o familia numerosa (natiunea). Acelu parinte, risipitoriu si traindu in desfrenãri, preste chieltuirea venitulu mai face si imprumuturi pentru plat'a cãror'a este silitu sa venda necontentitu din mosiele séle, si la fiesce-care imprumutu séu vendiare imparte cãte ceva si la copiii si nepotii sei, invetiãndu-i sa traiasca si ei in desfrenãri si sa-lu laude pre densulu ca-i iubescu. Intrebu insa carea se fie sörtäa aceloru nenorociti copii dupa cãti va anii, candu tatalu loru, epitropu alu averei lasata loru, nu va mai avea ce sa vendia si ei voru remãnea fara nici o cariera solida? Se intielge ca voru remãnea pre utilie, cu picioarele desculie, de unde era sa fie ömeni cu positiune insemnata in societate, si ajungendu in maturitate nu voru mai putea face altu de cãtu sa blasteme, dara fara nici unu folosu, pre parinti-le loru risipitoriu; in vreme ce, punendu-i freu din vreme se voru scapä si pre ei de ruina si de miseria, si pre densulu de blastemele loru.

Eu, care dicu acés'a, sum departe de a fi partisanu alu trecutulu; dara voiescu sa constatü acestu faptu ca: precum inainte, intre asiä disii privilegiati, era o sistema de a conservä, tienuta pãna si de persönele cele mai corumpte, afara de öre-cari exceptiuni; astadi este de a derapanä unii pentru cá sa traiasca de diece ori mai bine de cãtu le permite starea loru, altii pentru ca sa-si facea stare si altii pentru inaintare.

Apropos de uneltirile si intrebuintiarea tuturor midlocoru spre ocuparea functiuniloru statului, mi permitu a face aci o digressiune, cá sa dicu o vorba si in privinti'a streiniloru pre cari i-amu priimitu in sinulu nostru, pentru cá, cu vreme, sa nu li se intemple si loru vre-o nenorocire, de nu voru voi sa fie de buna credintia cu noi.

In Romãni'a de multa vreme s'au introdusu intre noi multi greci si bulgari, cei mai multi in comerciulu si mai alesu in exploatarea pamentulu. Astadi copii loru, dupa ce a primitu o educatiune mai distinsa dupa obiceiulu loculu, suntu intrati mai toti in biurocratiä: camera, senatu magistratura, suntu in mare parte compuse de acesti'a. Ori de cãte ori poporulu a suferitu consecutiunile vre-unei misielie din cãte s'au petrecutu si se petrecu astadi a strigatu improtive-le; si pentru ca interesulu nostru cata sa fie strinsu legatu de a loru, cá unii ce au devenitu membri ai familiei nöstre, si mai alesu de alu bulgariloru cari, nu numai cá natiune au fostu totu de-un'a aliati firesci ai Romaniei, dara mai toti acei'a cari au intratu in sinulu familiciloru nö-

stre au trecut în cele mai multe împregiurări între cei buni români; — le damu acestu consiliu amicale; sa cugete totu de un'a ca, afara de casulu, cându s'aru întemplă vre-o catastrofa tieiei, a sa patimimiu cu toti împreuna, noi séu urmasii nostri; dara, pôte, în niscaiva momente de desperare, sa se întemple cu densii la noi ceea ce s'a întemplat în Franci'a cu francii si galii. Si în Franci'a în secolulu V au venitu preste galli unu pumnu de franci, cari au ajunsu sa stapânesca pre galli, natione întinsa si belicôsa, numai din caus'a decadentiei provenita din coruptiunea introdusa la ei dela romani. Francii, dupa ce si impertira între densii domeniile statului, cari se chiamau pre atunci ele militiei, cu politic'a loru astuce, isbutira a se face stapâni definitivu, încuscrindu-se cu cei bogati si puternici dintre galli. Dara, cu tôte ca, mai multu séu mai pucinu, se amalgamase între densii, totu se simtia cându si cându concuerantu si concuistatu, si preste XIII secolu, la alu XVIII secolu, cându revolutiunea cea mare veni sa rapa cu totulu cu trecutul, cea mai mare parte din Franci perira unii pre estafodu altii în emigratia si mai toti si perdura averile, căci mai tóta aristocratia franceza eră de origine franca. Fost'a acést'a o fatalitate, ori ca provedintia i a pedepsitu pentru reu'a loru portare cătra galli, acést'a o soie numai Domnedieu; faptulu insa exista.

De aceea facu apelu la streinii, cari au venitu în sinulu nostru si mai cu séma greciloru, sa fie de buna credintia cu românii si sa nu se amestece în tradări.

Sa revenimu.

Inmultirea posturilor de la 1859 inca a fostu o mare plaga pentru tiéra, sub multe puncturi de vedere, atátu materialu câtu si morali; si sa nu gândesca cine-va ca a venitu de sine: ea a fostu introdusa dinadinsu, căci scimu ca cu 2—3 ani inaintea loviturii de statu, cându s'a creatu milióne de functiuni, amu întrebatu din capii de sectie de la diforite departamente pre cari i amu vediutu, pentru ce se creaza cutare si cutare postu, si mis'a spusu în confidentia ca a facutu bagári de séma ministriloru, si unu ministru i a spusu curatu ca nu potemu face alt-felu, într'unu guvernul constitutional, de câtu sa avemu multe posturi, pentru a câstiga câtu mai multi alegatori. Au ganditu acei ministri ca cu chipulu acést'a se voru perpetuá la ministeru. Sub raportulu materiale acést'a plaga este vatamátore, ca deséca tôte recursele statului, fára a aduce veri unu folosu, si din contra vatamare; sub punctulu de vedere morale, care este si mai grozavu a opritu pre români a se ocupá de comerciul si industria, care din di în di trece în mân'a streiniloru, si mai alesu în mân'a nemtilor si jidoviloru si cu chipulu acesta a desparutu si despare burgesia romána, care aru fi fostu de unu mare folosu pentru tiéra, căci aru fi formatu opiniunea si aru fi fostu o stavila la relele apucátore ale guvernelor.

Suntu unii cari sustienu, ca românii nu suntu apti la comerciul si meseria; acést'a ori se insielu ori voiescu a se insielá, căci scól'a de arte care a functionatu prea pucini ani, tocmai cându începuse a scóte prea buni mesteri, atunci a si fostu desfiintata; aci se lucrá ferari'a si templarea bine, cá la cei mai buni mesteri din Bucuresci, si pentru acést'a pôte sa fie multi martori, si chiaru mie mi s'au lucratu acolo templaria si feraria fórté bine.

Sa nu lungimu vorb'a. Suntemu în plinu regimul constitutional! sa-lu cercetámu.

Regimulu sub care ne aflámu de cându amu disu ca voimu sa ropemu cu trecutul si sa renascemu, cu tôte ca constitutiunea nóstra este destulu de liberale, nu este regimulu libertátiei; n'a fostu unu minutu macaru regimul libertátiei, pentru ca nici odata acei ce au obladuitu tiér'a n'au fostu sinceri si cu respectulu legiloru. Guvernulu absolutu, stersu din legile nóstre exista în fapta si mai absolutu prin puterea ce-i da partisanii postulantii, si pentru ca totu numai ceea ce voiescu guvernulu se face si astadi, precum se facea si înainte de 1859; diferentia este numai ca ceea ce se facea atunci de guvernul se facea pre respunderea Domnului, si acést'a lu facea sa se gândesca multu pâna sa puna în lucrare vointia sea, temendu-se de respundere; iéra ceea ce se face astadi de cătra guvernul se face pre respunderea poporului, si prin urmare guvernulu nu mai are nevoia sa se gâ-

desca multu si bine pâna sa si puna în lucrare vointia sea; căci acést'a grija e lasata asiá disiloru reprezentanti ai natiunii, — reprezentanti ai natiunii, intrati în camera prin influentia morale si materiale, prin opressiunea cea mai crincena exercitata de guvernul, prin tóta fortia administrativa, în ocaziuni de alegeri, pentru cá sa nu pôta veni în camera reprezentanti ce s'aru improtivi vointiei guvernului cându aceea este vatamátore statului. Si déca se întempla cá, contra actionei guvernului, prin resistentia la opressiunea a alegatorilor, sa se pôta strecurá adevérati reprezentanti ai natiunii, acést'a se întempla în putine colegie si cá printr'o minune.

(Va urmá.)

Proiectu de Lege

(Continuare.)

§. 49. La locuri, unde nu exista unu gimnasiu de statu séu o scól'a reale de statu, pôte ministrulu de instructiune, si în legatura cu scólele, sistemisate prin art. de lege 38. 1868, séu déca relatiunile comunei respective seu regiunei în deosebi o receru, infiintá scóle industriale si comerciale de sine statatorie, organizate dupa §§. 45 si 46.

Capitulu III.

Scóle mijlocie publice nu de statu.

§. 50. Comunitátile religiozari din patria, comitatele si comunele, persóne singuratiche si societátile, care s'au formatu dupa statutele loru espres spre acestu scopu potu infiintá si sustiené si din mijlôce proprie, pre lánge implinirea conditioniloru si recerintielor, continute în urmatóriele paragrafe, ori si care scól'a mijlocia publica citata în §. 1 d. l. de fatia, si disponu singuri, pre deplinu si eschisivu de institutulu de invetiamentu sustienutu de ei.

Prin urmare se ingrigescu de administrarea averei, de determinarea sistemului de instructiune si de planulu de invetiamentu, de determinarea manualelor si tacsei si de alegerea si lefele profesoriloru.

§. 51. La scóle mijlocie nu de statu se potu denumi de profesori numai astfelii de profesori cu purtári morale, cari au depusu din studiile loru la unu institutu superioru din patria rigorósele de profesura si a capetatu calificatiunea de a poté functiuná cá profesore.

Persóne, care mai nainte de publicarea acestei legi s'au denumitu definitivu de profesori ordinari lá institute publice de invetiamentu, potu remanea si de aci incolo în posturile lor.

§. 52. Religiunea si moral'a o potu propune preoti, cari au absolvitu cursulu teologicu, si déca nu suntu profesori calificati séu profesori ai institutului aceluia.

§. 53. Cu privintia la cladiri si salele de invetiamentu a scóloru mijlocie nu de statu, câtu si cu privintia la numerulu scolariloru, ce are a se primí într'o elasa, remánu în valóre §§. 17 si 29 d. legea pres.

§. 54. În clasele prime a scóloru mijlocie nu de statu se potu primí numai atari elevi, cari au absolvitu cursulu scólei popalarie, séu cursulu de pregatire citatu în §. 26 séu cari au depusu din obiectele acestorur curse unu esamenu de primire.

Obiectele esamenului de primire si mesur'a cunoscintielor o determina acei'a în a căroru cercu de activitate sta determinarea planului de invetiamentu.

§. 55. Tempulu anuale de frecuentare duréza celu pucinu 9 luni de dile.

§. 56. Într'unu gimnasiu inferioru cu patru clase, nu de statu

1. duréza cursulu de invetiamentu celu putienu patru ani

2. voru functioná celu putienu cinci atari profesori, cari propunu eschisivu numai lá institutulu acést'a

3. se voru propune celu putienu urmatóriele obiecte obligate

a) religiunea si moral'a, — b) limb'a latina, — c) limb'a de propunere, — d) germán'a, unde magiar'a e limb'a de propunere, magiar'a, unde nu e cea de propunere, — e) geograf'a, — f) istoria, — g) matematic'a, — h) fisic'a, — i) chemi'a, — k) istoria naturala, — l) caligraf'a, — gimnastic'a.

§. 57. În gimnasiulu superioru cu siese clase, nu de statu

1. duréza cursulu de invetiamentu celu putienu siese ani,

2. voru instruí celu putienu optu profesori, cari au a propune si a functioná eschisivu lá acestu institutu;

3. au a se propune afara de obiectele citate în §. 56 din ambele clase superioare: religiunea, limb'a latina, limb'a de propunere, limb'a germána, unde se instrúea în cea magiara, limb'a magiara, în casu cându nu se propune în ea geograf'a, istoria, algebr'a, geometria si gimnastic'a cá obiecte obligate.

§. 58. În scól'a realea inferioara cu patru clase nu de statu.

1. duréza cursulu de invetiamentu celu putienu patru ani

2. voru instruí celu putienu cinci profesori, cari functionéza eschisivu lá acést'a scól'a realea

3. se voru propune celu putienu urmatóriele obiecte obligate:

a) religiunea si moral'a; b) limb'a de propunere; c) germán'a, unde se instrúea în cea magiara, magiar'a, unde se instrúea în ea; d) geograf'a, e) istoria, f) algebr'a, g) fisic'a, h) istoria naturala, i) chemi'a k) desemnulu, l) caligraf'a, m) gimnastic'a.

§. 59. În scól'a realea superioara cu siese clase nu de statu

1. duréza cursulu celu putienu siese ani;

2. voru instruí optu profesori, cari au a functioná eschisivu lá acestu institutu;

3. se voru propune obiectele enumerate în §. 58 p. 3, si în cele trei clase superioare în mesura mai mare, si afara de acea se voru împreuná celu putienu algebr'a si geometria cu exercitii practice.

§. 60. În scól'a industrialu nu de statu

1. duréza cursulu de invetiamentu trei ani;

2. se voru propune celu putienu urmatóriele obiecte cá obligate:

a) limb'a de propunere, b) germán'a, de se va instruí în limb'a magiara, magiar'a, unde nu se va instruí în ea, c) geograf'a, d) istoria (patriei si universalu), e) algebr'a, f) fisic'a, g) chemi'a, h) istoria naturala i) desemnulu, k) caligraf'a, l) aritmetic'a industrialu si comptabilitate, m) conceptu comercialu (în limb'a magiara si germána) n) modelarea.

(Va urmá.)

Romani'a.

Din nrulu precedentu amu vediutu constituirea cabinetului celui nou în Bucuresci. Dupa diuarele ce ne vinu de acolo impartasim cá unu suplementu la brosiur'a ce o publicámu unele documente cari ne arata cu ce si inauguréza noula cabinetu regimulu seu.

Raportulu consiliului de ministrii cătra Mari'a Sea Domnulu.

PREA INALTIATE DÓMNE.

Dupa o îndelunga crisa, sub-semnatii, chiamati de increderea Inaltimei Vóstre la conducerea afacerilor statului si inspirati de devotamentulu loru cătra tronul si institutiunile tieiei, n'au esitatu unu singuru momentu de a respunde la apelulu Inaltimei Vóstre.

Convinsi insa totu odata ca schimbarea situatiunii le impune datorita de a lamuri câtu mai curendu positionea loru constitutionalu fatia cu reprezentatiunea tieiei, au onóre de a propune Inaltimei Vóstre sa bine voiasca a încuviintá convocarea corporiloru legiuítore pentru diu'a de 1 Maiu.

Suntemu cu celu mai profundu respectu.

Raportulu d-lui ministrul alu justitiei cătra Mari'a Sea Domnulu.

Prea Inaltiate Dómne.

Ministrulu precedentu, precum si tôte ministerele anterioré, cu totu respectulu ce au aretat pentru drepturile liberei cugetari, n'au potutu insa stá nemiscate în faci'a unorur excesuri de limbagiu, care trecendu preste cele mai elementare conventie, despretiundu bas'a chiaru a sistemului nostru constitutionalu, formalu stabilitu prin art. 92 din constitutiune, a lasatu la o parte ministrii respundiatori pentru a se îndreptá cu cutesantia cătra August'a persóna a Inaltimei Vóstre.

Aceste atacuri nedemne n'au produsu altu efectu, decâtu a cresce în sufletulu romaniloru iubirea si stim'a pentru inaltele virtuti, suite în persóna Mariei Tèle pre tronulu României.

Opiniunea publica, cutediu a dice, le-a fostu tribunalu; blamulu generalu, cea d'antâiu si cea mai sigura pedepsa.

Cu tôte astea, predecatorii mei si au adusu aminte, cu dreptu ouventu, ca trebuie sa aplice legile formale ale tiei, si nici unulu dintr'ensii nu a pregetatu unu minu de a-si face datori'a, apărându constitutiunea, bazea drepturiloru româniloru, pavaz'a libertătiloru si sigurantieii tuturoru.

Gvernulu actualu nu va esită a mantiené constitutiunea si in acésta privintia, usându cu moderatiune de armele legale ce le are, fâra a trece preste limitele legii, inso executând'o cu taria.

Astadi inse, conformându me la inalt'a dorintia ce Inaltîmea Vóstra a bine-voitu a-mi exprimá, si in virtutea prerogativei sele, pre bazea art. 93 din constitutiune, voiu cu celu mai profundu respectu, a supune aprobârei Inaltîmei Vóstre alaturatulu decretu pentru administrarea tuturoru delicteloru comise prin mijloculu preseii, pâna la acésta data.

Cându generositatea si indulgenti'a voru fi slete, va fi timpu totude-un'a de a recurge la asprimea legiloru.

Suntu cu celu mai profundu respectu.

In st. diuarianu „Telegrafulu Român“, Nr. 27 din anulu curinte s'a datu unu articlu din Abrudu despre decursulu alegerei deputatulu clericale, in care unu preotu anonimu si ia libertate pre lângu unele data, adeverate a schimonosi adevverulu încátu va, si anumitu in aceea parte unde amintesce despre vorbirea alesulu deputatu par. protopopu Ioanu Gallu, atribuindui vorbele si ideile vorbirei on. comissariu cosistorialu par. protopopu I. Patiti'a.

Credu cumca on. d. corespundinte, nici decum nu au facutu mai marelui seu vre unu servitiu placutu cu acésta, căci a impená pre cineva cu peno streini, nu este rationalu.

E dreptu cum ca d. deputatu alesu, a multumitu alegatoriloru, pentru increderea aratata, inso tóta vorbirea prea cinstitei sele fu scurta, si nu credu ca va fi fostu cineva dintre toti cei de facia, care se o numésea elocuentia, dar parintele d. Adamovicu n'au vorbitu nimic'a despre acele ce i sa enumara.

Dreptu acei'a reclamu in interesulu adevverulu la toli cei de fatia, nu pentru cá sa detragu cuiva din meritele sale, ci simplu pentru a-aratá cum unii corespundinti in a loru socotita multa invetiatura vréu a orbí lumea si a face falsificare chiaru despre acte publice.

Celu ce a aretate starea preotimei din acesti munti, cum se pôte vindecá reulu, celu ce a schiatu calitătile deputatulu alegendu, si dorintiele acestui cercu alegatoriu, si altele. — acelu a fostu meritulu barbatu alu nostru, comissariulu cosistorialu p. protopopu Ioanu Patiti'a care atátu prin servitiulu indelungatu, cătu si prin esperinti'a propria a potutu cunósce tôte fazele prin care a trecut preotimea nóstra, si midiolócele pentru imbunatatirei sórtei ei — si potu afirmá cu taria ca altulu din căti amu fostu de facia nu ne aru fi potutu asiá din anima ca par. comissariu cosistoriale.

Acestu barbatu, nu are lipsa de laud'a mea, inso ca unulu ce amu fostu de fatia mi-tienu de datoriinta sânta a reduce lucrulu la starea sea adevverata.

In acaroru adevveru me subscriu.

Theodoru Nariti'a
parochu gr. or. in Sohodolu.

Varietâti.

(+) Necrologu Teodoru Buzdugu, protopresbiteru greco-orientalu alu Bistritiei si alu Dobocci de diosu, precumu si fii sei: Vasilie Buzdugu asesoru judecatorescu si deputatu la sinodulu archidiecepsanu; Ioanu, parochu in Borgo Dioseni cu pruncii sei Leonu, Teodoru si Revec'a; Iacobu, capelanu protopresbiteriale in Borgo-Rusu cu prunculu seu Ioanu, — facu cunoscutu rudeniiloru si amiciloru, durerós'a perdere a sociei sale, si relative a scumpei loru mame si mósie:

Revec'a Buzdugu, nascuta in 5 Martie 1811. st. vet. carea dupa unu morbu greu si indelungatu a adormitu in Domnulu in 7/25 Aprilie la 1/2 12 óre merediane, dupa ce mai nainte fusa impartasita cu santele taine. —

Osamentele repozatei se voru inmormentá in cemetierulu santei biserici greco-orientale din Borgo-Rusu, in 11/29 Aprilie 1870.

Fiai tieren'a usióra!

Borgo-Rusu, in 7/25 Aprilie 1870.

** Românulu si Colum'a lui Trajanu scri-sera ieri ca polti'a urmaresce pre căti-va studentii ai universitatiei, pentru ca s'aru fi esprimitu cu unu modu necuviinciosu in publicu, despre M. S. Domnitorulu.

** Societatea Transilvani'a se prepara de anual'a sea serbare univesala. Asemenea face si societatea româna de arme etc. De ce nu serbéza ele impreuna?

** Originea descoperirii capului. Intr'unu tratatu alu englesulu Dikens, despre páruulu celu lungu si parulu celu scurtu, spune intre alte ca britanii si galii las'au sa creasca parulu loru ne jenatu pâna ce ajungea la tálpile picióreloru. Româniloru, cari mai tardiu au subjugatu ambele state ale acestoru popóre, le-a diplacutu acestu lungu par si au fortiatu pre galii si britani sa si-lo tundá. Pre la inceputulu secululu XV. fonda Pharamondu regatulu seu in provinci'a care se numesce astadi Franci'a. Galii au fostu scoboriti pâna la servilismu si invingatorii au pusu fâra indurare fórfecele pre capulu victimeloru loru. De atunci a devenitu in Europ'a regul'a generale ca páruulu celu lungu sa fia unu apanagiulu alu ómeniloru cu rangulu dintr'unu statu. Nu numai sclaviloru, dara nici chiaru cetatieniloru si cultivatoriloru nu le erá permisulu a purtá páru lungu. Sclaviloru li sa taiá parulu chiaru pâna in secolulu XVII. De atunci datéza usulu de a-si descoperi capulu care nu va sa dica alt'a decâtu: „Vedeti, domnulu meu, eu suntu servulu domniei-vóstre; nu amu parulu lungu.“

** O nóua mare. Jurnalulu „France“ scrie: Dupa ce d. Ferdinand de Lesseps a isbitutu a impreuná dóuemari; elu proiectéza acum a face o nóua mare. Este cunoscutu ca caletorii cari voiagiaza desu in Afric'a centrale sustienu ca pre teritoriulu pustietatiloru Sahariei au fostu alta data o mare. Pre bas'a acestoru presupuneri, domnulu de Lesseps a tramisu căti-va ingineri, cari se esamlese teritoriulu. Din aceste esaminari, cari suntu dejá terminate, resulta ca teritoriulu Sahariei este mai josu cu preste 80 urme decâtu nivelulu marei rosie, si ca cu cătu se strebate mai multu in interiorulu pustietati, adencimea ia dimensiuni mai mari. Din tôte acestea concludu domnulu de Lesseps ca unu canalu de 15 mile ar fi suficientu pentru inpreunarea pustietatiei Sahariei cu marea rosia, ceea ce aru redá acestei pustietati primitiv'a ei distantia si prin care s'aru face unu usioru mijlocu de comunicatiune cu Afric'a centrale, animându se prin acésta fórte multu continentulu africanu. Cercetarile si avansu proiectele pentru acésta intreprindere se continua, si jurnalulu adaoga, ca preste unu anu de dile se voru putea chiaru incepe lucrarile.

Dupa „inf. buc.“

Licitatiune publica.

In 25 Maiu a. c. se va tiené licitatiune in loco Toplitia rom., comitatulu Tard'a superióra, pentru zidirea bisericeii gr. or. ca dóue turuuri, in lungi-

me de 20 stangini, acarei fundamentu e ziditu de asupra fétiei pamentulu pana la ferestri; dela sum'a lucrata de anginerulu Boros Ignatz de 23,459 fl. si 16 xr. v. a. in josu. Piatra, fierulu nelucratu, nasipulu si barnele pentru alasiu (stelagiu) lemnele pentru arsulu varulu si a caramidei in cuantitatea receruta le v'a dá eclesi'a gr. or. precumu si de crucile de pre turnuri si de catapitésna se va ingriji—

Pana la 2000 miertie varu si 20,000 caramidi suntu gata, pre care luatorulu dela licitatiune cu pretiulu moderatu va fi dotoriu ale primí.—

Banii sa voru plati in 5 rate. Doritorii de a licitá, architecti seu si alti pricepatori, au de a se presentá in Toplitia romana (oláh Toplitia) pre diu'a destinata. Cauti'a legala sa va primí numai in obligatiuni de statu seu si in pamentu, inso in acestu casu numai dela individi fórte bine cunoscuti. — Planulu ori si cându se pôte vedea la presiedintele comitetulu. —

Din siedinti'a comit. paroch. gr-or. tienuta in 1 Maiu a. c.

Toplitia româna in 4 Maiu 1870 st. n.

Comitetulu parochiale dela bisericeii gr-or. din Toplitia rom. (33—1)

Anunciu.

Apele minerale d' Elöpaták, cautate multu pentru eficacitate loru, s' expórtá fórte considerabilu, decâtu domnulu Dr. Otobanu din Brasiovu a introdusu o metoda ameliorata de a le espediá. In depourile sele in Brasiovu si Elöpaták se afla totu mereu apele in cuantitate suficianta, prospeta implute, si gata a fi espedate dupa dorinti'a publiculu. Falsificatii dese, si substituirea apelor din alte isvóre nesignificative, indemna pre susnumitul a garantá numai pentru „apele minerale d' Elöpaták“ care voru fi luate din depourile sele. (32—1)

Edictu.

Ioanu Marcu din Codlea, carele de 4 ani, au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotia Mari'a lui Georgiu Resnovénu din Vulcanu, fâra a se scí loculu petrecerei lui, se citéza prin acésta, ca in terminu de unu anu, dela datulu de fatia negrestu sa se infatisiedie inaintea subscrisului scaunu protopopescu, pentru ca la din contra procesulu divortialu asupra-i pornitu, — se va decide si in absentia lui. Dela scaunulu protopopescu alu Branului.

Zernesti in 24 Martiu 1870.

I. Metianu
(31—3) Protopopu.

Burs'a de Vien'a.

Din 29 Aprile (12 Maiu) 1870.

Metalicele 5%	60 50	Act. de creditu	251 70
Imprumut. nat. 5%	69 70	Argintulu	121 35
Actiile de banca	723	Galbinulu	5 86 1/10

TRANSPORTAREA DE SINI.

Intreprindietorii de cladire a drumulu de feru r. osticu-ungurescu publica transportarea de sini dela Alvintiu la Sabiiu si la Mediasiu sub urmatórele conditiuni:

dela Alvintiu pana la Sabiiu de maja 60 de cruceri.
dela Alvintiu pana la Mediasiu de maja 1 fiorinu.

O Sina cantarésce cá la 4 maji si 1/2, doi boi seu cai potu duce 4 pâna la 6 Sini.

Ast'a se urca pentru o încárcatura dela Alvintiu pâna la Sabiiu 10 fl. 80 cr. pâna la 16 fl. 20 cr., dela Alvintiu pâna la Mediasiu 18 fl. pâna la 27 fl.

Fiesce cáruia, care se va aflá cu carulu la magazinulu curtiei drumulu de feru in Alvintiu, i se voru predá sinile cu unu biletu de caratu, ier plat'a si o va rádicá la loculu de descarcatu indata ce va fi predatu sinile si biletulu de transportu, in tóta diu'a dela 6 óre dimineti'a pâna la 6 óre sér'a in bani gata.